

3R ESO · TDE · UNITAT 3

Consumir i produir amb cap

Drets de les persones consumidores, consum responsable, economia circular i cooperatives

3

PER A COMENÇAR

En aquesta unitat aprendràs a...

Explicar els drets bàsics de les persones consumidores i saber a qui acudir per a reclamar.

Valorar el model de consum actual i calcular quant costa tirar menjar.

Reconéixer com el consum responsable pot canviar el que produïxen les empreses.

Descriure l'economia circular i el valor econòmic, social i mediambiental que creen algunes empreses.

Distingir cooperatives, pimes, empreses emergents (startups) i emprenedoria social, i valorar l'impacte d'una idea.

SITUACIÓ DE PARTIDA · CAS FICTICI

Una situació de partida

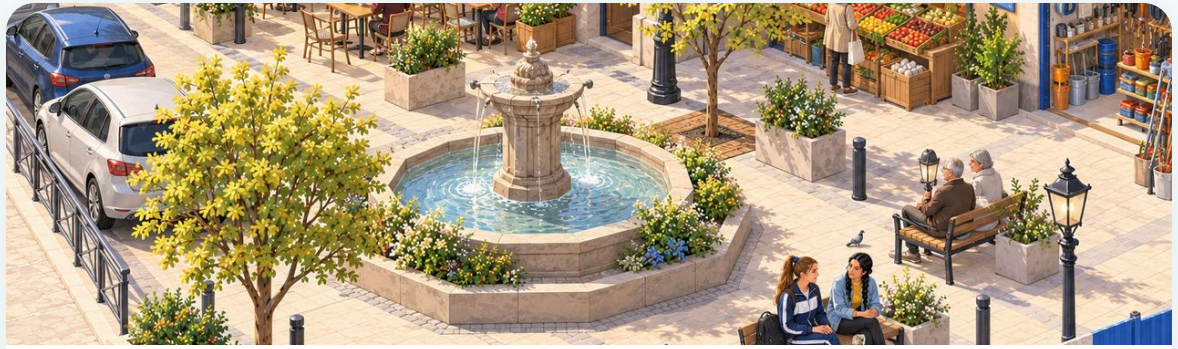

És gener a 3r B de l'IES Ribera Norte, després de les vacances. El servei per al barri ja té un primer mapa de necessitats, però Inés Varela ha llançat una pregunta incòmoda: el que facen deixarà el barri millor o pitjor de com el trobeu? Lucía vol apuntar els costos i beneficis per a altres persones, encara que no isquen en cap factura. Martina creu que l'important és que el servei funcione. Salma demana dades. Hugo recorda que al bar de la seua família es tira més pa del que pareix. Quan acabes la unitat sabràs veure el cost del que ningú no cobra i dissenyar un servei que deixe la menor empremta ambiental possible i aporte valor al barri.

❓ Pensa en l'últim que vas comprar: ho necessitaves? Saps d'on ve o què passarà amb el seu envàs?

❓ Si compres alguna cosa i no funciona, què pots fer? A qui li ho diries?

❓ Quant de menjar creus que es tira a casa teua en una setmana? Per què es tira?

MAPA DE LA UNITAT

El que anem a vore

- **3.1** Persones consumidores amb drets
- **3.2** El nostre model de consum
- **3.3** El poder del consum responsable
- **3.4** Empreses que creen valor
- **3.5** Cooperatives i emprenedoria social

Quatre drets bàsics

Informació

Saber què compres, quant costa i quines condicions té.

Seguretat

Que no posa en risc la teua salut.

Interessos econòmics

Que no t'enganyen amb preus o clàusules abusives.

Reclamar

I ser reparat si alguna cosa va malament.

CLAU

Guarda sempre el **justificant de compra**: tícket, factura o correu.

Si alguna cosa falla, reclama

1. **Al venedor**
   Explica el problema amb calma.
2. **Full de reclamacions**
   Demana'l i presenta'l.
3. **Oficina de consum**
   Si escau, l'OMIC municipal.

CLAU

La garantia legal cobrix els defectes dels **tres anys** següents al lliurament d'un bé nou.

La nevera d'una setmana

Família de quatre

Tira uns 2 kg de menjar cada setmana. El quilo costa 3 € (aprox.).

1. **Quilos.** 2 kg × 52 setmanes = 104 kg a l'any.
2. **Euros.** 104 kg × 3 € = 312 €. Amb un 50 % menys, estalvien 156 €.
3. **Compara.** 24,4 kg × 4 persones ≈ 98 kg: uns 6 kg menys.

✔ **Tirar menys estalvia diners i cuida l'entorn.**

Usar i tirar o allargar la vida

Usar i tirar

- Moda ràpida i compres de més
- Obsolescència programada
- Residus i recursos perduts

VS

Allargar la vida

- Arreglar o compartir
- Preguntar: el necessite?
- Comprar menys i millor

24,4 kg de menjar tirat per persona i any a Espanya (2024).

Font: Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació.

CLAU

Abans de comprar: el necessite?, quant durarà?, podria arreglar-lo?

Cinc gestos de consum responsable

Estalvi energètic

Apagar el que no uses.

Transport sostenible

Caminar, bici o transport públic.

Comerç just

Un preu que permet viure dignament.

Proximitat

Comprar a negocis pròxims.

Empresa sostenible

Triar qui acredita bones condicions.

CLAU

Compte amb el «rentat verd»: comprova qui concedix l'etiqueta i què garantix.

Externalitats: el que no ix en el preu

Positiva

- Beneficia altres persones
- Sense cobrar-ho
- Ex.: flors en un balcó

VS

Negativa

- Perjudica altres persones
- Qui la causa no assumix el cost
- Ex.: una moto amb fum

CLAU

Es corregixen amb normes, impostos o ajudes: són «errades del mercat».

De l'economia lineal a la circular

🧩 Lineal: extraure, fabricar, vendre i tirar.

🔄 Circular: aprofitar productes i materials el major temps possible.

🌱 Quatre verbs per ordre de preferència.

Una regla útil, no una llista tancada.

CLAU

Reciclar va al final: abans es pot **reduir, reutilitzar i reparar**.

Una cooperativa enfront d'una empresa convencional

CONCEPTE	COOPERATIVA (4 SÒCIES)	EMPRESA CONVENCIONAL
Ingressos – altres despeses	4.800 €	4.800 €
Fons comú (10 %)	480 €	—
Cada sòcia / empleada	1.080 €	1.000 €
Propietària (pel seu treball)	—	1.800 €

CLAU

En totes dues queden 4.800 € per a les quatre persones que treballen: és un repartiment de l'excedent, no un sou.

🙋 PREGUNTA PARA LA CLASE

Una cooperativa ingressa 10.000 €, gasta 4.000 €, aparta el 10 % del resultat i reparteix la resta entre cinc sòcies. Quant cobra cada una?

A 1.200 €

B 1.080 €

C 1.000 €

✔️ Resultat 6.000 €; fons 600 €; queden 5.400 € i 5.400 : 5 = 1.080 €.

REPÀS

Idees clau

- **Drets de les persones consumidores.** Informació, seguretat i interessos econòmics, garantia i justificant de compra, reclamar: venedor, full de reclamacions, omic.
- **El nostre model de consum.** Consumisme i moda ràpida, usar i tirar, malbaratament alimentari.
- **Consum responsable.** Cinc gestos: energia, transport, comerç just, proximitat, empreses sostenibles, externalitats.
- **Economia circular.** Lineal enfront de circular, reduir, reutilitzar, reparar, reciclar, valor econòmic, social i mediambiental.
- **Emprendre amb sentit.** Cooperatives: una forma d'empresa, pimes: una categoria per grandària, empreses emergents: un perfil innovador, emprenedoria social: una finalitat.

PER A ACABAR

Per a pensar

1 Pensa en una cosa que vas comprar i no et va funcionar: quin dret tenies i a qui podies reclamar?

2 Tria un objecte que uses cada dia: com podries reduir, reutilitzar, reparar o reciclar?

3 Quina externalitat positiva i quina negativa podria produir el vostre servei per al barri?

Ara et toca a tu!

Repassa, practica i comprova el que has aprés.

📝 **Resum**

✅ **Test**

👆 **Interactius**

Llibre, presentacions, resums i tests gratuïts a **josesande.com**